

Præfulibus fuisse. Advertit istud in Fuldenibus Schannatus Historiæ Fuldensis pag. 68. Operæ parum postulabat hæc observatio, sed postulabat animum partium studio vacuum; hunc si habuisset Martenus, illam si adhibuisset, intellectus illico, & Stabulenses & aliarum Abbatiarum Abbates ad Principis in S. R. Imperio culmen non privilegio, sed consuetudine & ipsius regni indole evectos. quod demonstrandum suscepimus.

C A P U T VII.

De Triumpho S. Remacli & ejus Authore.

 Ranslatum abs S. Annone corpus S. Agilolfi Malmundario Coloni-
am, separatum anno 1065. a Stabulensi Malmundariense cœno-
bium atque eidem Archiepiscopo dono datum, fuisse vero post
quinquennium anno scilicet 1071 pristino redditum statui, Aucto-
rum fide dignorum testimonio habemus. Rem totam duobus

libris, Triumphi titulo inscriptis, comprehendit Monachus Stabulensis, qui ejus gestæ spectatorem, aut auditæ testem se præfert. Quia autem cum Malmundarienses tum S. Annonem maledictis atrocibus proscindit eorumque nomini maculas adsperrit nullo ævo delendas, examinandum putavi, quantum ei fidei esset habendum. Nemo est qui nolit de mortuis perinde ac vivis ex vero aut bene aut male sentiree.

In ipso limine prodit sese luculentissimum partium studium atque inexplebilis maledicendi prurigo. Neutrum inficiari sustinet Martenus; inde fidei haud parum Auctori detractum. Est enim necesse, cum errare in causis rerumque finibus explicandis, cui perinde non est, rectæne an pravæ sint. Adeo non raro contingit, ut qui hoc fermento corruptus fuerit, non modo in causis & finibus enarrandis hallucinetur, sed etiam fingat aut, nimia crudelitate, narrata recipiat, queis calumniam, quam struit, reddat verisimiliorem. Atamen auctor æqualis est, visa aut audita recitat. Ita quidem ipse præfert. Credit chapeavillus, qui primus edidit. Credunt Stabulenses & Malmundarienses, Mabillonius & Martenus atque alii passim, Sed multi sese æquales dixerunt, multi crediti, qui non erant. Ego post Triumphum sollicite examinatum, multa visus sum mihi reperiisse, quæ probent, non fuisse æqualem, sed re ab Aucto-
longo post ea, quæ describit tempore vixisse. Est sius cuivis ætati stylus: ex-
cerpsi aliqua, quæ stylum XI. seculi mihi parum referre videntur. Ea intacta que dubi-
relinquit Martenus; sius itaque constat illis vigor. Est quoque sius cuivis se-
culo literarum & scripturæ character. Martenus codicis MS. in quo Trium-
plus legitur specimen acri incidit, ex quo statuit, scriptum temporibus Hen-
rici III. Imperatoris. Sed sunt in ea literarum compendia, quæ secundum Ma-
billonianas tabulas seculum duodecimum adultum decimo tertio primum invexit.
Id supra a me observatum. Auctorem Triumphi Godefridum Præpositum Sta-
bulensem ex comitibus de Vienna scribit Franciscus Laurentii & credit Mar-
tenus. Facit id quoque adversus Triumphi antiquitatem. Quot enim exem-
plis docebit Adversarius, seculo undecimo fuisse Comitibus Gentile nomen a
fundo acceptum? Triumphum cum eo Chronicus Laureshamensis loco contuli,
ubi Laureshamense cœnobium Adelberto Bremensi datum legitur: tanta utri-
que convenientia, quanta inter Terentii & Menandi Andriam, Terentium &
Steclium inter. Reponit Martenus, id ideo factum, quia rerum similiū si-
miles sint effectus. Recte; modo cuiquam verisimile fieri possit, eam inter

Laureshamense cœnobium & Malmundariense potuisse intercedere similitudinem, quam pagina 149. descripsi. Eorum, qui se, quam revera sunt, antiquiores mentiuntur, est ista justa pœna, ut Anachronismos peccent; quibus imposturam prodant. Auctor Triumphi simulat, se scripsisse ante annum 1081. Anno 1084. Henricus tertius Imperator factus est: attamen Auctor noster ita orditur: *regnante Henrico IV. postea Romanorum Augusto.* En parachronismum lethalem! Fatetur Martenus; verum, inquit, auctor aliquot post annis opus relegens aut retractans suum pauca verba immutavit aut addidit. Id aliquando ab aliquibus factitatum, non negamus. Sed nonne is, qui indicasset, post primam libri sui editionem Henricum creatum Imperatorem, indicasset quoque, Theodoricum Abbatem, cui emendandus nuncupatur & de quo in eo tam frequens mentio, post hoc tempus fatis functum?

*Auctor
æqualis de-
bet cum
historia
universali
consentire.*

Ab æquali, ab eo qui visa & audita scribit, qui, quæ scribit, illi corrigenda nuncupat, qui illis non modo interfuit, sed etiam moderandis præfuit; abs simili inquam scriptore ut æqualis credatur, istud petimus, ut vero consentaneascribat. Si enim vedit aut ab iis, qui viderunt, audivit, scire poterat: jam vero si sciebat, nulla erat causa, quare aliter, quam res haberet scribebat, præfertim iis in rebus, in quas partium studium non cadit. Est hic lapis Iydius a celeberrimis quibusque criticis adhibitus. Horum vestigia legens ad eundem applicui S. Remacli Triumphum, iisque scatere sphalmatis observavi, quæ ab æquali non poterant peccari. Ea paucis repeatam, quidque opposuerit Martenus, indicabo & refellam.

*Auctor
Triumphi
neque cum
ea*

I. Henricus Imperator Pascha Colonie celebravit, ibique rursus Ottoni Duci in ducas usque in Pentecosten dedit: exacta solennitate Paschali Leodium abiit: ubi corpus S. Remacli illi oblatum est. Ita Lambertus Aschaffenburgenis ad annum 1071. Marteno videtur, non inferri his verbis violentiam, si Henricus Dominicam Resurrectionem ipso die Dominico Colonie celebravit & postridie Leodium abierit. Addit deinde, hanc esse Lamberti mentem. Sit ergo: hoc voluerit tantum Lambertus, Henricum Dominicam Resurrectionem Colonie celebras se. Auctor Triumphi contra scribit, se cum S. Remacli reliquiis pridie Dominicæ Resurrectionis Leodium pervenisse, & Regem Henricum eo tempore ibi fuisse. Adeo scribit Cap. VI. ipsa resurrectionis Dominicæ die convocatis Principibus & Episcopis coram Rege ad placitum præsente D. Abbe cum Archipræsule cœpit agitari consilium. Jam vero cum ex Lamberto, quem recipit Martenus, certum sit, hac die Henricum Regem Colonie fuisse; patet Auctorem Triumphi peccatum peccasse, quod in æqualem, in spectatorem oculatum cadere non poterat.

*Neque se-
cum con-
sentit.*

II. Die Resurrectionis Dominicæ corpus S. Remacli in palatium delatum est; postridie, eo inde relato, Rex deferentium precibus annuit: ita Auctor Triumphi primis capitibus libri secundi. Capite autem XXII. scribit, id factum esse septimo Idus Maji. Hæc inter se componantur. Dies post Dominicam Resurrectionis in 25 Aprilis incidit anno 1701. septima Idus Maji in nonam ejusdem mensis. Ita Auctor Triumphi secum pugnat. Id vero fierine potuit ab æquali? Istud facile intelligimus, potuisse scriptorem aliquem seculi duodecimi aut decimi tertii secundam diem post Dominicam Resurrectionis cum nona Maji componere: at non potuit hic parachronismus a teste, a spectatore, ab æquali profici sci. Ceterum assignandam esse Triumpho S. Remacli septimam Idus aut diem nonam Maji, argumento est, quod, Francisco Laurentii teste, hac die annua redditæ libertatis monasterio Malmundariensi commemoratio sub ritu dupli celebrari solita sit. Unde istud quoque liquet, Lamberti jamjam

pro-

prolata verba ita intelligi posse, ut Henricus totam *solemnitatem Paschalem* Coloniæ exegerit. Vim eis intulit Martenus aliter explicando. Quanquam ne hoc quidem pacto antilogia potuit occurrere, cui se se auctor *Triumphalis* involvit.

III. S. Anno, accepto ab Henrico Imperatore Malmundario, ejus possessionem adiit post mensem Junium anni 1065. Ejus conatibus opposuit se Fridericus Dux & idem Stabulensis advocatus. Malmundarium communiit, *ubi etiam Mensem integrum cum expeditione consummavit*. His ad Regem delatis, ipse & Abbas in curiam evocati, eo ire renunt. Abbas secundo evocatus, tandem ad Regem accedit; a quo Triburiæ totum pene mensem detinetur. Redux Stabuleum, Fridericum decumbere percipit; ad eum invisit; moritur Fridericus. Ita quidem Auctor *Triumphi* lib I. cap. 5. 6. 7. Diem Mortis VIII. Kalendas Septembbris indicat *Necrologium Stabulense*: annum 1065. Siebertus & Albericus. Diploma Alberonis Mettensis Episcopi, eodem anno datum, ejus quoque mortui meminit. Rescripsit illud post Miræum Calmetus in Probationibus Historiæ Lotharingicæ, qui item statuit, Fridericum anno 1065. mortuum esse. Jam vero quantillum est istud temporis spatium a 29. mensis Junii ad vicesimam quintam mensis Augusti? alterum tantum postulant ea, quæ gesta esse Auctor *Triumphi* testatur. Sed alia hic suboritur difficultas. Omnino, juxta *Triumphum*, Fridericum anno 1065. obiisse oportet; neque potest ulla ratione refragari Martenus. Verum post Miræum edidit ipse in tomo II. Coll. ampliss. duas chartas, quibus Fridericus Dux Allodium Sprimont Stabulensis dono dat. Earum alteram autographam superare, affirmant. Utramque sinceram & genuinam credit credique vult Martenus. Utraque data est anno 1067. tertio Calendas Septembbris. Quare Fridericus Dux non obiit ante annum 1068. At juxta *Triumphi* auctorem obiit biennio aut triennio ante. Suscitatum a mortuis nemo testatur: restat proinde, ut Martenus aut Sprimontenses chartas aut *Triumphum* suppositionis postulet. Si *Triumphi* gratia, quod facturus videtur, Archivi Stabulensis auctoritatem respuit; at tamen hoc facto *Triumphi* auctoritatem non augebit. Neque auget eam Calmeti silentium. Multa ex eo potuisse in Historiam suam de Friderico & Godfrido Ducibus transferre. Modo vera fuissent, attulissent indubie tantum voluptatis lectori, quantum recensitæ Monasteriorum fundationes, aut excerpta Pontificum & Imperatorum privilegia. Non transtulit: est id mihi argumento, eum *Triumphalis* scriptoris auctoritatem parvi facere.

IV. Narrat, Abbatem Stabulensem Theodericum, cui liber secundus corrigendus nuncupatur, secundo in aulam evocatum, tandem Regem convenisse atque ab eo fere per mensem Triburiæ retentum. Tempora expendimus atque deprehendimus, Regem eo, quod hic indicatur, tempore Triburiæ non fuisse. Id ex vero deprehensum, ex Marteni silentio magis quam ante elucefecit.

V. Regem cum Regina Stabuleti a se visum anno 1066; eodem anno Regem a Theodorico Abbe in *ipsis Natalitiis diebus Bavenbergæ* conventum, dictatum sacerdotis scribit verbis. Eſcē autem hæc vero opposita, est a nobis ostensum; *plus pecunia* quod quia quoque negare non sustinet Martenus, argumenta non est necesse repetere. Alia atque alia hujus generis cumulavi paroramata, quæ ab æquali committi non poterant. Ea repetere esset inutile; præsertim quia ita sunt luctuosa, ut Marteno regularis silentii legem imposuerint. Unum est, quod elidi posse putaverit.

VI. Triumphator Stabularius capite X. scribit, evocatum Abbatem Tegeno-nem trien-

*Mortuos
in scenam
evocat.*

*Abbatem
& Regem
duobus in
locis eo-
dem tem-
pore collo-
cat.*

*Tegeno-
nem trien-*

nio post
mortem
cœnobio
Malmun
dariensi
preficit.

nem ex Cœnobia Brœuvvile atque Malmundario präfectum. Factum id esset post mensem Julium anni 1065. Verum, quia mortuos vivis präfici insolitum, ego autem observavi, Tegenonem quinta die Januarii anni 1063. diem obiisse, Marteno difficultas hæc major videtur. Sed tamen, inquit, si multis post annis superstitem Tegenonem demonstraverimus, nonne evanescet impostura nota, quam fanatico furore concepit Rodericus, merumque erit mentis ejus figmentum, mera deliratio? Ut moderata hæc religiosi Vindicis verba in ipso fonte legi possint, indicandum est, ea haberis paginis 126. sq. Post ea, observato B. Wolfhelmum, quod verum est, ex Abbe Gladbacensi Brunwileræ suffectum esse Tegenoni Abbatii, pergit: *At Gladbacensis Monasterii administrationem non suscepit ante annum 1066, quo Henrico, die Aprilis 27. defuncto, suffectus est.* Stane? id vero unde apodicticus Vindex hausit? scilicet in Abbatum Gladbacensium catalogo *Henricus Abbas anno 1066. vita functus legitur; post hunc sequitur Wolfhelmus: inde hunc illi mortuo suffectum dicit.* Sed extat B. Wolfhelmi Vita, ab alumno & æquali scripta: erat ea quoque consulenda. Ita habet num. 4. *Wolfhelmus ab Herimanno Archiepiscopo Henrici, avunculi sui Abbatisque ad S. Pantaleonem & Gladbaci, providentia commendatur. Qui videns eum assuetæ solitudinis inherentem studio. . . urbe eductum präpositus cuidam sui regiminis Abbatie, nomine Gladebaco.* Est autem ex his manifestum, Wolfhelmum non esse anno 1066. Henrico defuncto suffectum, sed ab Henrico vigili & vivo Gladbacensi Abbatiae präfectum. Neque vero paulo ante Henrici mortem präfectus est; nam postquam Abbas factus legitur, sequitur in Hagiographo iter ejus Romanum, tum Herimanni Archiepiscopi obitus. Ut proinde indubitatum esse debeat, Wolfhelmum inter annum 1052, quo Henricus ad S. Pantaleonem est Abbas renunciatus, & annum 1056, quo Herimannus obiit, Gladbaci Abbatem creatum. Herimanno successit S. Anno. Is cum circiter annum 1060. Sigebergense Monasterium moliretur, Wolfhelmum loco präponere curavit. *Sed studiosum divine contemplationis hominem attivæ vitæ talibus initis per necessarie videns omnino expertem, eduxit eum ad locum competentiorem.* In proximo enim Abbatia Brunwilerensis erat, que quoniam viduata erat Pastore &c. Ita sancti Abbatis Vita apud Surium 22. Aprilis. His in scirpis novos cudit nodos Martenus. Sigebergensis Ecclesia secundum S. Annonis Hagiographum anno 1066. consecrata est: igitur, ita arguit Martenus, post eam consecratam Wolfhelmu eo transferri debuit. Neque arguit solum, sed omnino asserit, *istud expresse tradi ab Historia Monasterii Sigebergensis.* Sigebergensis Historia nomine nihil aliud venit, quam fundatio & initia hujus cœnobii, multis in Vita S. Annonis descripta. At ea legat & relegat quilibet, ne Wolfhelmi quidem ibi mentio, tantum abest, ut *expresse tradatur*, huic cœnobio post consecratam anno 1066. ecclesiam präfici debuisse. Quanquam enim primum anno 1066. consecrata fuerit, an inde consequitur, non cogitat̄e Annosc antea de Abbe, quem INITIUS Monasterii moderandis präficeret? Oppositum innuit & asserit Wolfhelmi Hagiographus in verbis rescriptis. Ecclesia Brunwilarensis dedicata est anno 1028, attamen jam ab anno 1024. S. Poppe Monasterii initia moderabatur. Volpertus Divitenis Abbas ejusdem Monasterii initia temperavit ante consecratam Ecclesiam. S. Remaclus Stabuleti & Malmundarii Abbas fuit, antequam dedicarentur horum Monasteriorum Ecclesiæ. Atqui in omnibus fere Monasteriis, quorum initia lux historica explicavit, Abbates aliunde accitos legimus, ut initia moderarentur; claustræ, officinarum, oratoriorum & ecclesiæ constructionem adumbrarent, dirigerent; monachorum coloniam deducerent, leges iis ponerent, cetera.

Eo

Eo quoque S. Anno confilio B. Wolfhelnum , cum primum de Sigbergensi Monasterio exstruendo confilium captum, evocare & loco præponere constituerat. Quod recitatis de causis abjecit atque eum Brunwileram transtulit. Neque non concordant antiqui codices Brunwilerenses , quos his diebus contulii. In iis legitur anno 1091. 22. Aprilis obiisse, præfuisse annis 28; quos si detrahas, superat Abbatem factum anno 1063. Isdem in chartis Tegenonis obitus cum 5. Januarii anni 1063. componitur. Eodem anno obiit B. Richeza Regina Poloniæ. Hinc multæ turbæ inter Brunwilerenses & S. Annensem, de quibus Ezonis & Methildis Historia & Wolfhelmi Vita. Tegenonis in illis nulla mentio; multa & frequens Wolfhelmi; hinc illum obiisse, hunc, circiter B. Richezæ obitum , regere cœpisse, luculentum argumentum.

Ex diversis parachronismis, quorum auctorem Triumphalem postulavi , Ex his cum necum quidem propugnare potuerit Martenus, quem, quia minor vide- sequitur retur, e multis selectum propugnandum susceperebat ; quid de aliis, ad quæ de- spurium fēdē aut quā singula iterato examini subjeci, persuadere mihi non possum, posse tot sp̄ahmata ab auctore æquali & præsente peccari, aut, si peccari potuerunt, non fuisse correcta a Stabulensis, a Theodorico Abate, cui examinandus, cor- rigendus & corroborandus est Triumphus nuncupatus , priusquam in publicas au- res diffunderetur incorrecta garrulitate. Quod si tamen a sua moderatione im- petrare non potest Vindex religiosus, ut auctorem , qui in S. Annensem & Mal- mundarienses maledictorum & opprobriorum plaustra singulis in paginis effun- dit, spurium & supposititium pronunciet; per me licet, synchronus, æqualis, eorum , quæ narrat, sit testis oculatus. Sed istud dum Marteno concedo, det mihi vicissim, ut illi impune fidem non habeam. Quando enim in rebus adiapho- ris & ob viis toties titubavit, quo jure quis a me petat, ut eum non suspicer, ti- tubasse in rerum causis & finibus retegendi; in rebus, in quas partium studio latissimus patebat aditus? Narrat, Malmundarienses ante annum 1062. S. An- noni sacras S. Agilolfi exuvias obtulisse, hoc pacto fœdere, uti eos Stabulensis Abbatis legibus eriperet & peculiarem Abbatiam constituere daret. Si scriptor nullus hac de re opposita scriberet, tamen quia, quam nulla sit scriptoris accu- ratio, quam partium distrahit studio vidimus, impune dubitare liceret, an hæc vero conformia sint. Quia autem ex duobus scriptoribus æqualibus, Ha- giographo scilicet S. Annonis & Anonymo Malmundariensi ostendi, Agilol- fum Malmundarii invitum præceptum , jam fidenter possumus auctori Trium- phali fidem negare. Occasionem & causas nescio quas recenset, per quas Mal- mundarium a Stabulensi cœnobio separatum sit. Alias sufficiunt Lambertus Aschaffenburgenſis & Chronicō Laureshamense. Duobus his scriptoribus, propugna- eadem methodo disputans, potiorem fidem habendam dixi, quam auctori Tri- umphali. Martenus, clavum clavo pulsurus, scribit, Lambertum & Chrono- graphum Laureshamensem etiam humani multum paſtos atque plus uno labo- rare nævo. Uterque narrat, Indam Annoni cum Malmundario datum fuisse; id vero falsum esse, ait sibi manifestum. Nam, inquit, nostri Indenses Annensem inter suos Abbates non adnumerant. Lepidam rationem! Corbeientes & Laures- hamenses Adelbertum Bremensem suis Abbatibus non adscribunt & tamen hunc illis Abbatii donatum fatetur Martenus. Fatetur Malmundarium Annoni do- natum, neque tamen ipse aut Malmundarienses cum Abbatum in serie collo- cant. Scilicet Episcopi & Duces, quibus Henricus III. anno 1065. Abbatias donabat, earum Abbates non renunciabantur, sed in jura Regis succedebant, cuius erat Abbatem aut nominare aut electum confirmare; monasteriis preces,

Lambertus
Aschaff.
& Chronicō
Laureshamense
Auctoritas

dona, *militiam imperare*. Sed quid in his longus sum, nonne ipse Triumphi auctor, cuius fidem elevare vetat Martenus, lib. I. cap. 3. scribit, S. Annonem *obtinuisse dono regio Malmundarium & Indam?* Ego Triumphatori hic fidem habeo, quia cum Laureshamensi & Aschaffenburgenſi consentit; Martenus habebit, quia Evangelistam credit. Laureshamenſis Chronici auctoritatem etiam inde aggreditur, quod *Filikensem* Abbatiam S. Annoni dono regio obtigisse scribat. Verum, inquit, ex Abbatiarum illi donatarum *numero*, *juxta Lambertum removenda est*, cuius ne meminit quidem. Lambertus ejus non meminit, ergo Annoni donatam negat. Si ita argumentari licet, Dioni Cassio, Halicarnassensi, Plutarcho, in multis est neganda fides, multa enim narrant, quorum non meminit Livius. Verum Laureshamenſi nonne quoque negat Martenus fidem, ubi Indam Annoni datum scribit, etſi idem scribat Lambertus? Inconstantiae tantum ne in ipso quidem Tigellino vedit Horatius. Abbatiae Buranæ Ellenhardo Frisingensi datae, non meminerunt Laureshamenſis & Aschaffenburgenſis; an datam negabimus? Neget Martenus; opponemus rescriptum a Meichelbeckio diploma, ex quo discimus, Henricum III. Abbatiam Buranam Ecclesiae Frisingensi *instinctu fidelis sui Adalberti Hamaburiensis ArchiEpiscopi* donasſe, non veritum, ne nulla aut talsa eſſet donatio, etſi illius non erant mentionem facturi Aschaffenburgenſis & Laureshamenſis. Ceterum Abbatiam Filikensem, quæ initio regalis erat, donatam fuifſe aliquando Ecclesiæ Coloniensi, manifestum inde argumentum, quod & nunc & pridem ejus jura coluerit. Sequitur alia machina, qua Laureshamenſis auctoritatem labeſtare conatur. Initium Bullæ refert Udalrico Abbatii concessæ, quod ita in editis legitur: *Adrianus Episcopus servus servorum Dei.* At non *Adrianus*, sed *Alexander* Bullam concessit. Ita eſt. Verum ignoratne Martenus, in multis *Alexandri* II. Bullis autographis, forte in omnibus, ejus nomen unica initiali litera indicatum? Ignoratne hoc quoque persæpe a Chronographis factitatum? Quare nullum hic Laureshamenſis peccatum, sed ejus scribae, qui fecutis temporibus chronicon rescribens, acceptam a Chronographo initialem literam A in *Adrianum* convertit; cum ideo adhibita eſſet, ut *Alexandrum* notaret. Superat postrema Marteni machina: Laureshamenſis scribit, *cunctis Episcopi Adalberti conatibus explosis, tam Abbatii, quam Monasterio Corbeiensi suam libertatem, suam dignitatem incolumem conservatam esse.* Contra Martenus ex Corbeiensi chronico, *dispersam congregationem, & inde magnam confusionem;* hæc autem interſe opponi. Verum nonne quoque Triumphalis auctor scribit, *Adelbertum fruſtra ſibi vendicaffe Corbeiense Monasterium?* Si fruſtra, igitur *illius libertas & dignitas incolumis conservata eſt.* Huic itaque ne repugnet scriptori, Laureshamenſem erroris arguere definat. Poteſt uterque ex facili cum Chronicō Corbeiensi conciliari. Etſi enim facta donatio Corbeiensis Monasterii *congregationem dispersit & magnam confusionem peperit*, quia tamen brevi tempore illa revocata, hæc ſedata, veriſſime a Laureshamenſi ſcriptum eſt, *libertatem & dignitatem Corbeiensium incolumem servatam.* Obsidentium eo quandoque conatus procedunt, ut in vallo, in urbe, in foro vexilla explicit; si tamen removeantur & expellantur, *libertas & dignitas urbis ſarta teſta* ſervari dicetur. Id Corbeiæ factum. Quare nulla ſunt, & ea, quæ Martenus aduersus Aschaffenburgenſis & Laureshamenſis auctoritatem attulit, & ea, quæ cumulavit, ut Auctori Triumphali fidem conciliaret, ubi ab aliorum scriptorum testimonio deſtituitur.